

Informacja w sprawie finansowania działalności OSP

według stanu prawnego obowiązującego od 25 września 2008 r.

Informacja ze strony <http://www.zosprp.pl/?q=node/1154>

Art. 29 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity: Dz. U. 2002 r. Nr 147 poz. 1229 z póź. zm.) wprowadza generalną zasadę, iż koszty funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej pokrywane są z:

- 1) budżetu państwa,
- 2) budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) dochodów instytucji ubezpieczeniowych, ubezpieczających osoby prawne i fizyczne,
- 4) środków własnych podmiotów, o których mowa w art. 17, które uzyskały zgodę Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na utworzenie jednostki ochrony przeciwpożarowej.

Przy tym przepis ten nie wskazuje na ograniczenia w zakresie finansowania jednostek ochrony przeciwpożarowej, byleby pokrywane koszty związane były z funkcjonowaniem jednostki ochrony przeciwpożarowej. Kolejne przepisy rozdziału 6 ustawy o ochronie przeciwpożarowej - „Świadczenia finansowe i rzeczowe” mają charakter doprecyzowujący ogólną zasadę określoną w art. 29.

Z punktu widzenia ochotniczych straży pożarnych (dalej określanych jako OSP) najistotniejsze jest finansowanie ich działalności przez jednostki samorządu terytorialnego, ponieważ podmioty te w największym zakresie brać będą udział w finansowaniu działalności OSP. W szczególności dotyczy to Gminy, na terenie której dana OSP ma swoją siedzibę.

Zapisy art. 32 ust. 2-3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej stanowiące, iż koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej OSP, bezpłatnego umundurowania członków OSP, ubezpieczenia w instytucji ubezpieczeniowej członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej (przy czym ubezpieczenie może być imienne lub zbiorowe nieimienne), koszty okresowych badań lekarskich, o których mowa w art. 28 ust.

6 ponosi gmina są zapisami przykładowymi i nie wyczerpującymi całego zakresu finansowania OSP, ponieważ muszą być powiązane z brzmieniem art. 29 ustawy. Ponadto wskazują na bezwzględne obowiązki jednostek samorządu terytorialnego w zakresie finansowania OSP. Zostały zaś enumeratywnie wymienione przez ustawodawcę niektóre z nich by zwrócić uwagę na ich ważkość, a ponadto odróżnić od części kosztów, które w przypadku OSP ponosi budżet państwa - udział w kosztach utrzymania OSP będących w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym, koszty szkoleń prowadzonych dla członków OSP przez Państwową Straż Pożarną (art. 34 i art. 35 ustawy o ochronie przeciwpożarowej).

Obowiązki jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej wynikają także z treści art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z póź. zm.), które zaliczone zostały do zadań użyteczności publicznej gminy (art. 9 ust. 4 ustawy).

Z powyższymi przepisami powiązane są normy dotyczące sposobów finansowania przedsięwzięć ze środków publicznych. Zastosowanie tu mają przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249 poz. 2104 z póź. zm.).

Przed dniem 25 września 2008 r. w przypadku OSP w grę wchodziło unormowanie zawarte w art. 176 tej ustawy. Zgodnie z nim podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku mogą otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dotacje na cele publiczne związane z realizacją zadań tej jednostki. Zlecenie zadania i udzielenie dotacji następuje zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Tryb udzielenia takiej dotacji jest dość skomplikowany.

Istniejący zapis art. 35 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tekst jednolity: Dz. U. 2001 r. Nr 79 poz. 855 z póź. zm.) o treści „*Stowarzyszenie może otrzymywać dotację według zasad określonych w odrębnych przepisach*” nie ułatwia OSP uzyskania dodatkowego finansowania, ponieważ nie jest on samodzielną podstawą do finansowania stowarzyszeń, a jedynie odsyła do innych uregulowań prawnych, którymi mogą być np. ustawa o finansach publicznych, a w przypadku OSP również ustawa o ochronie przeciwpożarowej.

Diametralnej poprawie sytuacja OSP, co do możliwości finansowania ich działalności w zakresie wykraczającym poza unormowanie zawarte w art. 32 ust. 2-3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, uległa po nowelizacji ustawy o ochronie przeciwpożarowej, która dokonana została ustawą z dnia 25 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 163, poz. 1015), która weszła w życie z dniem 25 września 2008 r. Art. 1 pkt 3 lit. c tejże ustawy dodał do art. 32 ustawy o ochronie przeciwpożarowej ust. 3b o treści: *„Jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać ochotniczym strażom pożarnym środki pieniężne w formie dotacji”*.

Nowy przepis dotyczy wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, a więc szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego. Koreluje on z przepisami ustawy o finansach publicznych, a w szczególności z zapisem art. 174 ust. 2, który przewiduje, iż z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane dotacje przedmiotowe również innym podmiotom niż zakładom budżetowym i gospodarstwom pomocniczym, o ile tak stanowią odrębne przepisy (w przypadku OSP tym przepisem jest powyżej powołany art. 32 ust. 3b ustawy o ochronie przeciwpożarowej). Tryb udzielania dotacji w oparciu o normę art. 174 ustawy o finansach publicznych jest prostszy niż w przypadku dotacji udzielanej na podstawie art. 176 ustawy o finansach publicznych. Kwoty i zakres dotacji musi jedynie określić uchwała budżetowa danej jednostki samorządu terytorialnego.

Nowe uregulowanie prawne nie wyłączało jednocześnie możliwości uzyskiwania dotacji z jednostek samorządu terytorialnego na podstawie art. 176 ustawy o finansach publicznych.

W konkluzji do powyższych rozważań należy stwierdzić, że zadania przewidziane w art. 29 i art. 32 ust. 2-3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej Gmina (na terenie której ma siedzibę dana OSP) finansuje bezpośrednio w oparciu o przepisy tejże ustawy, zaś cele wykraczające poza koszty funkcjonowania OSP określone w ustawie o ochronie przeciwpożarowej mogą być finansowane przez Gminę w trybie art. 174, bądź art. 176 ustawy o finansach publicznych, oczywiście z zachowaniem wszelkich przewidzianych prawem warunków. Jednostki samorządu terytorialnego (szczebla powiatowego i wojewódzkiego oraz gminnego, z wyłączeniem gminy, na której terenie działa dana OSP - jej dotyczyło zdanie poprzednie) mogą finansować działalność OSP w trybie art. 174, bądź art. 176 ustawy o finansach publicznych

Tak więc, np. współfinansowanie kosztów nabycia przez OSP samochodu pożarniczego, który nie jest własnością Gminy, ponosi Gmina w ramach uregulowań ustawy o ochronie przeciwpożarowej, ponieważ są to koszty związane z wyposażeniem jednostki ochrony przeciwpożarowej (art. 32 ust. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej). Te same koszty inne jednostki samorządu terytorialnego mogą także finansować (współfinansować), ale jedynie w oparciu o przepisy ustawy o finansach publicznych.

Natomiast np. koszty o charakterze inwestycyjnym dotyczące rozbudowy strażnicy OSP będącej jej własnością jako nie mieszczące się w zakresie objętym dyspozycją art. 32 ust. 2-3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej mogą być finansowane (współfinansowane) przez Gminę (a także inne jednostki samorządu terytorialnego), ale już tylko w ramach uregulowań ustawy o finansach publicznych.

Taki też pogląd został wyrażony w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 XI 2005 r. wydanego w sprawie sygn. akt III SA/Wa 2736/05 (*nie publ.*). Sąd oczywiście nie mógł w swoich rozważaniach odnieść się do treści art. 32 ust. 3b ustawy o ochronie przeciwpożarowej, ponieważ tego uregulowania w dacie wyrokowania jeszcze nie było.

*informację przygotował
adw. Krzysztof M. Miazga*

16.01.2009 r.